

Η ιστορία που δεν διδάσκεται (Ηλεκτρονικό Άρθρο)

Ιστορικό σημείωμα

Αυτό το ηλεκτρονικό άρθρο δημοσιεύτηκε τον Σεπτέμβριο του 2008 στο blog [νεκατώματα](#).

Περιεχόμενο

Η ιστορία που δεν διδάσκεται

“Ένα γυμνάσιο, δυο δημοτικά και λίγοι σύλλογοι, παντοπωλεία, καφενεία και κουρεία, ανάμεσα τους τριγυρνάνε οι δασίλογοι για να προσέχουν μην αλλάξει η ιστορία...”

Επαρχία 1978, Αντώνης Βαρδής, Πάνος Φαλάρας

Με αφορμή το θόρυβο που δημιουργήθηκε με τη δήθεν προσπάθεια του ΑΚΕΛ να “αλλάξει την ιστορία” θα επιχειρήσω να παρουσιάσω κάποιες θέσεις για τη σχέση της ιστορίας με την πολιτική με στόχο τη σκιαγράφηση του τι πραγματικά διακυβεύεται στην παρούσα αντιπαράθεση. Πρόκειται στην πραγματικότητα για δυο αλληλοεξαρτώμενα ζητήματα που είναι όμως αναλυτικά διακριτά: από τη μια είναι ο καθορισμός του περιεχομένου της επίσημης ιστορίας και από την άλλη είναι ο τρόπος μετάδοσης αυτού του περιεχομένου στην επόμενη γενιά μέσα από την εκπαίδευση.

Το συντηρητικό στρατόπεδο που αντιτίθεται στην εκπαιδευτική μεταρύθμιση γενικά επικεντρώνεται στο θέμα της διδασκαλίας της ιστορίας και κατηγορεί το ΑΚΕΛ για “εργαλειοποίηση της ιστορίας” και “ιδεολογικοποίηση του μαθήματος”. Η ρητορική αυτή δεν είναι τόσο αφελής και αθώα όσο φαίνεται. Σε ένα πρώτο επίπεδο απευθύνεται στον φιλελεύθερο πολιτικό χώρο που αντιλαμβάνεται την επιστήμη ως καθ' αυτήν αξία που βρίσκεται έξω από τις ιδεολογικές και πολιτικές αντιπαράθεσεις. Πρόκειται όμως για ρητορική καθώς το συντηρητικό στρατόπεδο δεν συμμερίζεται στην πραγματικότητα την φιλελεύθερη κοσμοαντίληψη. Αυτό που ενοχλεί δεν είναι η “εργαλειοποίηση” ή η “ιδεολογικοποίηση” καθ' αυτή, αλλά το είδος, ο χαρακτήρας και το περιεχόμενο της εργαλειοποίησης και ιδεολογικοποίησης. Όταν για παράδειγμα την προηγούμενη δεκαετία προωθούνταν η “ελληνοκεντρική παιδεία” με στόχο την “καλλιέργεια εθνικής συνείδησης” δεν βγήκε κανείς να εναντιωθεί για την προσαρμογή της εκπαίδευσης σε ιδεολογικές και πολιτικές σκοπιμότητες. Σήμερα όμως που οι πολιτικοί στόχοι αφορούν την “ειρηνική συνύπαρξη” και την “αναγνώριση και αποδοχή της πολυπολιτισμικότητας”, έχουμε αντιδράσεις στο όνομα της αξιολογικά ουδέτερης εκπαίδευσης. Σε ένα δεύτερο επίπεδο η ρητορική αυτή αρθρώνεται συστημικά, μέσα από την οπτική της υφιστάμενης κοινωνικο-οικονομικής εξουσίας, που θεωρεί ότι η δική της αντίληψη δεν αποτελεί ιδεολογία αλλά πραγματικότητα, ότι η δική της άποψη δεν είναι πολιτική αλλά πλαίσιο του τι συνιστά αποδεκτή πολιτική. Η κυρίαρχη ιδεολογία συντηρείται ως κυρίαρχη στο βαθμό που καταφέρνει να περνιέται ως αντικειμενική αλήθεια. Για να κατασκευαστεί όμως αυτή η “μια αντικειμενική αλήθεια” χρειάζεται να αποσιωπηθούν άλλες, εναλλαχτικές φωνές.

Η άνοδος του ΑΚΕΛ στην εκτελεστική εξουσία δημιουργεί για πρώτη φορά συνθήκες επανακαθορισμού της κυρίαρχης ιδεολογίας μέσα από την ενσωμάτωση της μέχρι τώρα

περιθωριοποιημένης αριστερής εκδοχής. Ιδιαίτερα μάλιστα αφού η βασική προεκλογική υπόσχεση της Αριστεράς είναι η λύση του πολιτικού προβλήματος και η επανένωση της χώρας. Τόσο η άνοδος του ΑΚΕΛ στην εξουσία όσο και η διαδικασία της επανένωσης αποτελούν ιστορικές εξελίξεις που αναπόφευκτα θέτουν ζήτημα επανακαθορισμού του περιεχομένου της επίσημης ιστορίας. Οι διακοινοτικές σχέσεις στην οθωμανική και βρετανική περίοδο, οι ταξικοί αγώνες, η αντίσταση στον ενωτικό εθνικισμό της μετα-αποικιακής περιόδου, πτυχές που εν πολλοίς καθόρισαν τη σύγχρονη κυπριακή ταυτότητα γενικά και την εικόνα της Αριστεράς πιο συγκεκριμένα, διεκδικούν σήμερα θέση στη μεγάλη αφήγηση που ονομάζεται επίσημη ιστορία. Βέβαια το ζητούμενο από μια ριζοσπαστική οπτική δεν είναι απλώς η συμπερίληψη μιας άλλης “αιρετικής” εκδοχής στη βασική “ορθόδοξη” εκδοχή, αλλά η αποδόμηση της εθνοκεντρικής αφήγησης και η ανάδειξη του πολυπρισματικού και πολυεπίπεδου χαρακτήρα της ιστορίας που επιδέχεται πολλαπλών ερμηνειών και αναγνώσεων.

Ένας πραγματικός εκσυγχρονισμός της ελληνοκυπριακής παιδείας οφείλει κατ' αρχάς να αναγνωρίσει την αυτονομία της ιστορίας ως επιστήμης και να μην την εντάσσει στην ευρύτερη εκμάθηση της γλώσσας. Αυτή η ταύτιση (εθνικής) γλώσσας και (εθνικής) ιστορίας δεν είναι τυχαία. Αποτελεί τη μέθοδο της κατασκευής της εθνικής ταυτότητας μέσα από τη μονοδιάστατη και μονόπλευρη παρουσίαση της δήθεν διαχρονικής (στην πραγματικότητα δια-ιστορικής και ανιστόρητης) πορείας του “έθνους”. Μέσα από την κυρίαρχη φιλολογική οπτική, τα μυθικά στοιχεία ενσωματώνονται πιο ανεπαίσθητα και πιο “αθώα” στη μεγάλη αφήγηση που κατασκευάζεται με λογοτεχνική μεν μαεστρία αλλά σε βάρος της επιστημονικής μεθοδολογίας. Αυτό φαίνεται να είναι ελληνικό φαινόμενο, καθώς σε άλλα κράτη (όπου ο εθνικισμός δεν αποτελεί πια την κυρίαρχη οπτική) το μάθημα της ιστορίας διαχωρίζεται από αυτό της γλώσσας. Η ιστορία που διδάσκεται σε άλλες χώρες είναι διεθνής και παγκόσμια, ενώ προωθείται ταυτόχρονα και η τοπική ιστορία μέσα από την προφορική παράδοση. Έτσι από τη μια οι μαθητές αποκτούν μια πιο σφαιρική και ολοκληρωμένη εικόνα του παγκόσμιου ιστορικού γίνεσθαι, ενώ ταυτόχρονα μπορούν να συμμετάσχουν οι ίδιοι στη συγγραφή της τοπικής τους ιστορίας μέσα από συνεντεύξεις που παίρνουν από ηλικιωμένους συγγενείς και γείτονές τους. Η διεθνοποίηση της ιστορίας και η προώθηση της προφορικής ιστορίας στην εκπαίδευση αποτελούν αδήριτη αναγκαιότητα στο κυπριακό πλαίσιο καθώς από τη μια, λόγω γεωγραφίας και μεγέθους οι διεθνείς εξελίξεις επηρέασαν και επηρεάζουν σε τεράστιο βαθμό την κυπριακή πραγματικότητα και από την άλλη η ραγδαία μεταμόρφωση της κυπριακής κοινωνίας μέσα σε τρεις γενιές καθιστά την προφορική ιστορία ως πηγή αστείρευτης γνώσης που μπορεί να αποκτηθεί άμεσα από τους ίδιους τους μαθητές και όχι να μεταδοθεί σε αυτούς μέσα από τα βιβλία.

Η ιστορία αποτελεί εν τέλει την εικόνα μιας κοινωνίας για το παρελθόν της καθώς αυτή βιώνει το παρόν και οραματίζεται το μέλλον της. Μια κοινωνία που θέλει να προχωρήσει μπροστά και να αλλάξει το μέλλον της είναι υποχρεωμένη να αλλάξει και την εικόνα του παρελθόντος της. Δεν μπορούν τα στεγανά πλαίσια που η ίδια κατασκεύασε στο παρελθόν να προβάλλουν ως εμπόδια στη δημιουργία του μέλλοντος της. Η Κύπρος βρίσκεται ήδη σε διαδικασία επανένωσης, στα πλαίσια μιας δικαιοδικής συμφιλίωσης. Λογικό είναι να προβληθεί επί τέλους η μέχρι τώρα καταπιεσμένη δικαιοδική πτυχή της ιστορίας της και να γίνει αυτοκριτική για τους ανταγωνιζόμενους εθνικισμούς που εγκλώβισαν τις δυο κοινότητες στα αδιέξοδα των μακροχρόνιων εθνικών αγώνων και εμπόδισαν την ειρηνική συνύπαρξη και τον ομαλό πολιτικό βίο.

Γρηγόρης Ιωάννου

[Χρειάζεται Τούρκικη Μετάφραση](#), [Χρειάζεται Αγγλική Μετάφραση](#), [νεκατώματα \(Ιστοσελίδα\)](#), [Ηλεκτρονικά Άρθρα](#), [Εθνικισμός/Ακροδεξιά](#), [Δεκαετία 2000-2009](#), [2008](#), [Απροσδιόριστη Τοποθεσία](#)

From:

<https://movementsarchive.org/> - Κυπριακό Κινηματικό Αρχείο

Cyprus Movements Archive
Kıbrıs Sosyal Hareket Arşivi

Permanent link:

https://movementsarchive.org/doku.php?id=el:digital:nekatomata:istoria_den_didasketai

Last update: **2025/07/15 13:46**

